

VÁCLAV GARDAVSKÝ

K ŠEDESÁTINÁM UNIV. PROF. RNDr. VLASTISLAVA HÄUFLERA, CSc.

V. Gardavský: *The 60th birthday anniversary of Professor Vlastislav Häufler*. — Sborník ČSGS 89:4:281—284 (1984). — The prominent Czech geographer Vlastislav Häufler celebrated his 60th birthday anniversary on November 3, 1984. He is Professor at the Charles University in Prague. He is mainly interested in human geography, but pays much attention to regional geography of Czechoslovakia and foreign countries, too.

V podzimních dnech letošního roku oslavil profesor dr. V. Häufler své šedesáté narozeniny a jen o málo později i 35 let vědecké, pedagogické a organizační práce v československé geografii. Jubilant se narodil 3. listopadu 1924 v Malých Levárech v okrese Senica, kde byl jeho otec zaměstnán u pohraniční stráže. Na Slovensku vychodil obecnou školu a po ztrátě otce žije od roku 1937 trvale v Praze. Středoškolská studia přerhuje nacistická okupace, kdy jako příslušník svého ročníku je nasazen na práci ve zbrojním průmyslu. Brzo po květnové revoluci a vítězství Sovětského svazu nad hitlerovským fašismem skládá V. Häufler po soukromém studiu maturitu na gymnáziu a jeho další cesta vede na přírodovědeckou fakultu UK, kde zapisuje geografii s přírodopisem (podle tehdejší terminologie). Po úspěšných studiích ukončených v roce 1949 doktorem se od 1. 2. 1950 stává asistentem Geografického ústavu přírodovědecké fakulty (u profesorů J. Doberského a J. V. Nováka), na níž působí dosud.

Od počátku svého životního poslání vysokoškolského učitele se práce prof. Häuflera vyznačuje všestrannou a mimořádnou pracovní intenzitou. V roce 1958 se habilituje a později je jmenován a ustanoven docentem ekonomické a regionální geografie. Za několik let potom (1966) je pro tytéž obory jmenován profesorem.

V roce 1960 je V. Häufler pověřen vedením katedry ekonomické a regionální geografie na přírodovědecké fakultě univerzity Karlovy. V této funkci střídá prof. dr. J. Korčáka, DrSc., mezi jehož četné žáky patřil. V létech 1962—1964 je zvolen do funkce proděkana fakulty, který řídí geologicko-geografické obory. A v roce 1966 volí vědecká rada profesora Häuflera děkanem přírodovědecké fakulty. Tuto funkci, v období značně složitém, vykonává do roku 1970.

Kromě této aktivity byl a je jubilant angažovaný ve společensko-politických organizacích. Řada významných funkcí stranických, v mládí též svazáckých, odborářských, zejména pak v SČSP i dalších dokládá onu intenzitu pracovního zatížení V. Häuflera.

Při své společenské angažovanosti však dokázal, a bibliografie jeho prací to dostačujícím způsobem dokladuje, věnovat soustředěnou pozornost především rozvoji socioekonomické geografie. Do literatury vstupuje svým tehdejší (1949) zájmem o geografickou problematiku, zejména pak o ekonomické funkce nedosídlených regionů ČSR. Jeho první monografie — habilitační práce (1955) — je výsledkem pečlivého studia pramenů literárních a terénního výzkumu v horských oblastech Československa (vědeckým redaktorem knihy byl akademik V. Dvorský). V roce 1957 vydává svoji první vysokoškolskou učebnici, která nejen zaplnila tehdy citelný nedostatek studijní literatury, ale znamenala první moderní geografické zpracování kontinentu, který se dostával do popředí světového zájmu.

Největší počet prací věnoval V. Häufler snad geografii obyvatelstva, ale typický je spíše jeho široký zájem o různé aktuální nebo důležité problémy v naší vědě.

Ekonomickogeografická problematika Československa, geografie obyvatelstva a sídel, se spolu s regionální geografii světa staly jeho trvalým a kontinuálním vědeckým zájmem. Vycházel ze studia různých komponent geografického systému Československa, věnoval se studiu změn v rozmístění obyvatelstva i s jeho národnostní skladbou, aby posléze došel k rozsáhlým syntetickým monografiím. Vrchol jubilantovy literární práce vidím v syntetické ekonomické geografii Československa (1978), která i v dosud nebývalém rozsahu je nejen učebnicí posluchačů geografie, jimž je nepochybně především určena, ale i cenným zdrojem informací pro učitele geografie a další odbornou veřejnost. Bylo by si jen přát, aby rukopis druhého doplněného vydání, který byl odevzdán do tisku, se v době co nejkratší objevil na pultech knihkupectví.

Téměř souběžně s ekonomickou geografii Československa pracuje prof. Häufler s kolektivem autorů na rozsáhlém dvoudílném kompendiu (1964, 1968), které je věnováno socioekonomické geografii zahraničních zemí. To, že celý náklad byl velmi brzy rozebrán, nebylo jistě jediným důvodem k tomu, že v současnosti je připravováno 2. vydání celého díla.

Vedle těchto hlavních směrů svého vědeckého zájmu věnoval V. Häufler pozornost i badatelské úsilí historii geografie. Bylo by možno připomenout řadu článků věnovaných zhodnocení díla předních geografů našich i zahraničních, ale rád bych zdůraznil zejména význam ojedinělé knižní publikace, která je věnována dějinám geografie na Univerzitě Karlově (1967). Druhá studie z této sféry, která po mém soudu je mimořádně úspěšným zhodnocením díla akademika N. N. Baranského, vychází u příležitosti jeho stého výročí narození (1981). K dílu i ideím tohoto klasika světové geografie se ostatně prof. Häufler vždy hrdě hlásil.

V posledních letech obrací jubilant svou pozornost též k teoretickým problémům geografie (1980, 1982). Jeho příspěvky vzbuzují pozornost našich geografů, jsou citovány v dalších studiích a vyvolávají živé diskuse kolem těchto fundamentálních otázek vědecké geografie.

Bylo by jistě možné se dále zamýšlet nad ještě zdaleka neukončeným dílem. Věřím však, že práce prof. Häuflera jsou naší i zahraniční geografické obci dobře známy, takže jsem připomenul jen některé práce, které po mém soudu charakterizují dílo celé.

Zhodnocení mimořádné pracovní aktivity V. Häuflera by bylo neúplné, kdybych nepřipomenul jeho, myslím, že široké veřejnosti dobře známou, činnost editorskou. Po řadu let stál v čele redakční rady nej-

rozšířenějšího populárně vědeckého geografického časopisu Lidé a země, který vyvolal v život ještě před vznikem ČSAV. Bylo by zajímavé srovnat, jak stoupal náklad tohoto časopisu, když jeho vysoká kvalita byla mnohokrát zhodnocena a oceněna. V redakční radě pracuje dosud a i jeho autorský vliv je na stránkách časopisu zřejmý. Po léta pracoval v redakční radě našeho Sborníku ČSGS, v němž kromě výsledků svého vědeckého bádání uveřejnil stovky referátů, zpráv a recenzí. První z nich mu zde J. Kunský uveřejnil již jako studentovi. Vyvinul rovněž nemalé úsilí o to, aby geografie na Univerzitě Karlově měla svoji publikační základnu. Výsledkem byla série Acta Universitatis Carolinae-Geographica, v čele jejichž redakční rady až do poloviny sedmdesátých let stál a vytvářel koncepci tohoto periodika, které se stalo významným a uznávaným pojitkem naší geografie s geografii zahraniční. Připomenou ještě, že jubilant byl zástupcem hlavního redaktora „národního“ Atlasu ČSSR 1966, prvního geografického díla u nás, za které byl udělen Řád práce.

Rozsáhlou činnost V. Häuflera doplňuje členství v řadě komisí pro rigorózní řízení, obhajoby kandidátských disertačních prací i dalších. Byl též členem nebo dopisujícím členem několika komisí Mezinárodní geografické unie (IGU). V nich i na svých zahraničních cestách — mezinárodních kongresech, přednáškových pobytech (SSSR, PLR, BLR, NDR, Rakousko, Velká Británie, Indie, USA, Francie aj.) vždy dobře a úspěšně reprezentoval nejen československou geografii, ale i socialistické Československo.

Profesor Häufler patří mezi dlouholeté členy a obětavé funkcionáře Československé společnosti geografické. Proto mu jistě právem bylo na letošním XVI. sjezdu československých geografů uděleno čestné členství Společnosti, pro kterou vykonal významný díl záslužné práce.

Charakteristickým rysem osobnosti Vlastislava Häuflera je těsné spojení jeho práce vědecké a činnosti pedagogické. Vychoval řadu absolventů geografie (mezi něž se autor těchto řádků též hlásí), úctyhodný počet vědeckých aspirantů nejen československých, ale i zahraničních. Tito všichni se na něho při nejrůznějších příležitostech rádi obracejí jako na zkušeného kolegu a dobrého rádce.

Budiž mi dovoleno přát univ. prof. dr. Vlastislavu Häuflerovi, CSc., k šedesátinám jménem jeho spolupracovníků pevně zdraví, hodně pracovních úspěchů i splnění všech plánů, které k realizaci připravuje. Budiž mi dále dovoleno mu přát, aby na úpatí Polomených hor, kde je ukryta jeho rekreační chalupa, v níž obnovuje své psychické i fyzické síly, nacházel další inspiraci k té práci, jíž věnoval pětatřicet let svého života — k rozvoji československé marxistické geografie.

Přehled hlavních prací prof. dr. V. Häuflera, CSc., za období 1974—1984 (navazuje na přehled uveřejněný ve Sborníku ČSGS sv. 79, č. 4, str. 293—295 v roce 1974):

a) Knižní publikace a skripta:

- 1974: — Ekonomická geografie ČSSR. Regionální část. SPN, 250 s.
1975: — Ekonomická geografie ČSSR II. Zemědělství, doprava, mezistátní ekonomické vztahy. SPN, 178 s.
1976: — Národnostní poměry České socialistické republiky. Academia, 44 s. + mapa 1 : 400 000. Text též rusky a angl.
— Ekonomická geografie ČSSR I. Úvod, obyvatelstvo a sídla, charakteristika hospodářství, průmysl. SPN, 222 s.
1978: — Ekonomická geografie Československa. Academia, 685 s. Kap. Praha vyšla v Moskvě, nakl. Progress r. 1982 ve sborníku Praga.

b) Vědecké a odborné články:

- 1975: — Velkoměsta Evropy a světa — o jejich velikosti a pořadí v systémech. *Studia geographica* 52, s. 43—56.
— Prof. dr. Jaromír Korčák, DrSc., nositel Řádu práce, osmdesátiletý. *Sborník ČSZ*, 80, s. 89—93.
— Za doc. dr. Otakarem Vránou. *Sborník ČSZ*, 80, s. 302—303.
- 1977: — Stanislav Leszczycki sedmdesátníkem. *Sborník ČSZ*, 82, s. 211—218.
— Práce polských ekonomických geografů a antropogeografů v Československu. *Acta UC Geographica* 2, s. 73—78.
- 1978: — O vzniku a vymezení našich státních hranic. *Acta UC Geographica* 2, s. 13—29.
— Antoni Wrzosek — sedmdesát let života a padesát let práce v geografii. *Sborník ČSZ*, 83, s. 118—123.
- 1979: — K návaznostem ekonomické geografie. *Politická ekonomie* 79, s. 389—394.
- 1980: — K systémovému přístupu v sociálně ekonomické geografii. *Acta UC Geographica* — *Supplementum*, s. 67—72.
- 1981: — K 100. výročí narození N. N. Baranského. *Sborník ČSGS*, 86, s. 177—188.
- 1982: — Esej o geografii, jednotné a regionální. *Sborník ČSGS*, 87, s. 23—40.
— Akademiemitglied Viktor Dvorský 1882—1960. *Acta UC Geographica* 1, s. 3—12.
— Hlavní tendence a vědecké principy v československé socioekonomické geografii v posledních letech. *Acta UC Geographica* 2, s. 27—31.
- 1983: — Vývoj československé geografie v l. 1945—1960. In: *Věda v Československu 1945—1960*. 2. svazek; s. 409—416.
— Akademik Viktor Dvorský [1882—1952—1960—1982]. *Zprávy Geografického ústavu ČSAV*, 20, č. 2, s. 7—20.
— Geografie zemědělství (spolu s I. Bičíkem a J. Brinkem). *SPN*, 119 s.

c) Populárně vědecké články:

- 1980: — Vitus Bering. *Lidé a země*, 29, s. 325—328.
- 1981: — Jermak na Sibiři. *Lidé a země*, 30, s. 466—470.
- 1983: — Grónsko — Kalaalit Nunaat. *Lidé a země*, 32, s. 6—12.
- 1984: — Myslivost na jubilejním rozhraní. *Lidé a země*, 33, s. 199—208.

d) V tisku:

- Ekonomická geografie Československa. *Academia*, 800 s.
— Regionální socioekonomická geografie světa. I. díl. Ved. autorského kolektivu, autor 50 % textu. [2. vydání *Zeměpisu zahraničních zemí.*] *Academia*, 1 000 s.

(Pracoviště autora: katedra ekonomické a regionální geografie přírodovědecké fakulty UK, Albertov 6, 128 43 Praha 2.)